

Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
NILO JÄÄSKINEN
esitatud 14. aprillil 2015¹

Kohtuasi C-207/14

**Hotel Sava Rogaška, gostinstvo, turizem in storitve, d.o.o.
versus
Republika Slovenija**

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Vrhovno sodišče (Sloveenia))

Õigusaktide ühtlustamine — Direktiiv 2009/54/EÜ — Artikli 8 lõige 2 — I lisa — Mõiste „ühest ja samast allikast pärit looduslik mineraalvesi” — Tõlgendamiskriteeriumid

I. Sissejuhatus

1. 19. sajandil muutus üha populaarsemaks otse allikast saadava termaalvee tarbimine, millele järgnes – ühiskondliku ja kultuurilise arengu tulemusena – selle vee turustamine pudelisse villituna. 1870. aastal viidati Perrier' loodusliku mineraalvee allika esimeses reklaamis mõistele „lauavee printsess”. Liidu õiguses on loodusliku mineraalvee õigusliku regulatsiooni eesmärki kehtestada ja tagada kaupade vaba liikumine, pöörates erilist tähelepanu tarbijakaitsesele.

2. Selles kontekstis puudutab käesolev eelotsusetaotlus küsimust, kuidas tõlgendada mõistet „ühest ja samast allikast pärit looduslik mineraalvesi”, mis on ette nähtud direktiivi 2009/54/EÜ² – millega asendati kodifitseerimise teel direktiiv 80/777/EMÜ³, mis oli esimene villitud mineraalvee turu küsimusi reguleeriv õigusakt liidu õiguses – artikli 8 lõikes 2. Konkreetsemalt on direktiivi 2009/54 artikli 8 lõike 2 kohaselt ühest ja samast allikast pärit loodusliku mineraalvee turustamine rohkem kui ühe müüginimetuse all keelatud.

3. Põhikohtuasjas on äriühingu Hotel Sava Rogaška, gostinstvo, turizem in storitve, d.o.o. (edaspidi „HSR”) ja Republika Slovenija (Sloveenia Vabariik), keda esindab Ministrstvo za kmetijstvo in okolje (põllumajandus- ja keskkonnaministeerium, edaspidi „ministeerium”), vahel vaidlus selle üle, et viimane ei lubanud HSR-il kasutada loodusliku mineraalvee nimetust. Kohtutoimikust ilmneb, et põhikohtuasjas kõne all oleva keeldumise aluseks on asjaolu, et samal põhjaveekihil kasutatakse kahte puurkaevu – sh kaevu, mille ühe kasutamiseks on HSR-ile väljastatud luba. Teisest puurkaevust ammutatud vett on aga Sloveenias juba konkreetse nimetuse all tunnustatud ja selle nimetuse all seda Sloveenias ka seaduslikult turustatakse.

1 — Algkeel: prantsuse.

2 — Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2009. aasta direktiiv loodusliku mineraalvee kasutamise ja turustamise kohta (ELT L 164, lk 45, parandus ELT 2014, L 306, lk 8).

3 — Nõukogu 15. juuli 1980. aasta direktiiv loodusliku mineraalvee kasutamise ja turustamisega seotud liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (EÜT L 229, lk 1).

4. Käesolev kohtuasi, mis baseerub suhteliselt tehnilistel mõistritel, mille tõlgendamisel esinevad raskused on seotud sellega, millist rõhku asetada ühelt poolt mineraalvee objektiivsete omadustega seotud kriteeriumidele ja teiselt poolt mineraalvee veevõtukoha hüdrogeoloogilise struktuuriga seotud kriteeriumidele, annab Euroopa Kohtule võimaluse teha esimest korda otsus direktiivi 2009/54 tõlgendamise kohta, et selgitada direktiivi vastuvõtmise aluseks olnud eesmärgi ja põhimõtteid.

II. Õiguslik raamistik

A. Liidu õigus

5. Direktiivi 2009/54 põhjendused 5 ja 9 on sõnastatud järgmiselt:

„(5) Igasuguste looduslikku mineraalvett käsitlevate eeskirjade esmane eesmärk peaks olema kaitsta tarbijate tervist, takistada tarbijate eksitamist ja tagada aus kaubavahetus.

[...]

(9) Loodusliku mineraalvee analüütilist koostist käsitleva märkuse lisamine märgistuspeaks tarbijate teavitamise tagamiseks olema kohustuslik.”

6. Direktiivi artikli 1 lõikes 1 on ette nähtud:

„Käesolev direktiiv käsitleb liikmesriigi maapõuest ammutatud ja selle liikmesriigi vastutava asutuse poolt I lisa I jao sätetele vastava loodusliku mineraalveena tunnustatud vett.”

7. Direktiivi 2009/54 artikli 8 lõikes 2 on täpsustatud:

„Ühest ja samast allikast pärit loodusliku mineraalvee turustamine rohkem kui ühe müüginimetuse all on keelatud.”

8. Direktiivi 2009/54 I lisa I jagu „Määratlus” sisaldab järgmisi punkte:

„1. „Looduslik mineraalvesi” on artikli 5 tähenduses mikrobioloogiliselt tervislik vesi, mis on pärit põhjaveekihi ja mis väljub allikast, millest võetakse vett ühe või mitme loodusliku või puurkaevu kaudu.

Looduslik mineraalvesi on tavalisest joogiveest selgelt eristatav:

a) koostise järgi, millele on iseloomulik mineraalainete, mikroelementide või muude komponentide teatav sisaldus, ja mõnel juhul teatava toime järgi;

b) loodusliku puhtuse järgi,

kusjuures mõlemad omadused on sellise vee maa-aluse päritolu [...] tõttu püsivad.

[...]

3. Loodusliku mineraalvee koostis, temperatuur ja muud olulised omadused peavad jääma stabiilseks loomuliku kõikumise piires; eelkõige ei tohi neid mõjutada võimalik voolukiiruse vaheldumine.

[...]”

9. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2000. aasta direktiiviga 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik,⁴ määrati kindlaks vee majandamise ja ühise kaitsmise raamistik, mis põhines mitte piiridel või siseriiklikul poliitikal, vaid veekogudel, st see raamistik määrati kindlaks vesistute kaupa, pidades silmas jätkusuutlikku arengut. Terminoloogiliselt on selle direktiivi artiklis 2 ette nähtud väga tehnilistest mõistetest koosnev keeruline struktuur, mille hulgas on sellised mõisted nagu põhjaveekiht ja põhjaveekogum.

B. Siseriiklik õigus

10 Direktiiv 80/777, mis asendati direktiiviga 2009/54, võeti Sloveenia õigusesse üle muu hulgas looduslikku mineraalvett, allikavett ja lauavett käsitleva määrusega⁵. Määruse artikli 4 lõikes 1 on sätestatud, et looduslik mineraalvesi on selline vesi, mis lisaks mikrobioloogilistele nõuetele vastab muu hulgas ka tingimusele, et see on pärit põhjaveekihist, mis on kaitstud igasuguse saastumise eest ning millest võetakse vett ühe või mitme loodusliku veevõtukohta või puurkaevu kaudu. Määruse artikli 12 lõikes 4 on ette nähtud, et ühest ja samast allikast pärit looduslikku mineraalvett võib turustada ainult ühe müüginimetuse all.

III. Põhikohtuasja asjaolud, eelotsuse küsimused ja menetlus Euroopa Kohtus

11. Kohtutoimikust ilmneb, et HSR esitas 18. juulil 2011 ministeeriumile taotluse puurkaevust „RgS-2/88” ammutatud loodusliku mineraalvee müüginimetuse „ROI Roitschocrene” all tunnustamiseks Sloveenias.

12. Ministeerium jättis taotluse 26. veebruari 2012. aasta otsusega rahuldamata põhjendusel, et ühest ja samast allikast pärit looduslikku mineraalvett võib määruse artikli 12 lõike 4 ja direktiivi 2009/54 artikli 8 lõike 2 kohaselt turustada vaid ühe müüginimetuse all ning looduslik mineraalvesi, mida ammutatakse vaidlusaluse veega samast põhjaveekihist, kuid teisest puurkaevust („V-3/66-70”), on juba 3. juuli 2001. aasta otsusega loodusliku mineraalveena müüginimetuse „Donat Mg” all tunnustatud ja sellise nimetuse alla seda ka turustatakse.

13. HSR esitas ministeeriumi otsuse tühistamiseks Upravno sodišče (halduskohus) kaebuse, väites esiteks, et puurkaevust „RgS-2/88” ammutatud vesi ei ole see sama vesi, mida ammutatakse puurkaevust „V-3/66-70”, ning teiseks, et tuleb teha vahet mõistetel „allikas” ja „põhjaveekiht”. Kuna kaebust ei rahuldatud, esitas HRS eelotsusetaotluse esitanud kohtule kassatsioonkaebuse, tuginedes eelkõige väitele, et halduskohus tõlgendas väärtalt direktiivi 2009/54 artikli 8 lõikes 2 sätestatud mõistet „allikas”.

4 — EÜT L 327, lk 1; ELT eriväljaanne 15/05, lk 275. Direktiivi on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiviga 2009/31/EÜ (ELT L 140, lk 114, edaspidi „veepoliitika raamdirektiiv”). Täpsustuseks, et seda direktiivi on täiendatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiiviga 2006/118/EÜ, mis käsitleb põhjavee kaitses reostuse ja seisundi halvenemise eest (ELT L 372, lk 19).

5 — Pravilnik o naravni mineralni vodi, izvirski vodi in namizni vodi (Uradni list RS, nr 50/04, 6.5.2004), muudetud Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o naravni mineralni vodi, izvirski vodi in namizni vodi (Uradni list RS, nr 75/05, 9.8.2005, edaspidi „määrus”).

14. Vrhovno sodišče (ülemkohus) selgitab eelotsusetaotluses, et puurkaevudel „V-3/66-70” ja „RgS-2/88” on sama põhjaveekiht⁶. Ta märgib lisaks, et looduslik mineraalvesi Donat Mg on kantud Sloveenias tunnustatud looduslike mineraalvete registrisse ja liikmesriikide tunnustatud looduslike mineraalvete loetellu⁷, kus allikana on märgitud allikas „Donat”⁸.

15. Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on kahtlusi, kuidas tõlgendada väljendit „ühest ja samast allikast pärit looduslik mineraalvesi” direktiivi 2009/54 artikli 8 tähenduses. Ta märgib, et mõiste „allikas”, mida direktiivis mitu korda kasutatakse, ei ole direktiivis määratletud. Võttes arvesse direktiivi I lisa I peatüki punktis 1 ette nähtud mõiste „looduslik mineraalvesi” keeleversioonide vahelisi erinevusi, võib seda mõistet mitmel moel tõlgendada. Neil asjaoludel otsustas Vrhovno sodišče menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas direktiivi 2009/54 artikli 8 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et „ühest ja samast allikast pärit looduslik mineraalvesi” on:
  - a) ühest ja samast puurkaevust pärit vesi, mitte aga erinevatest puurkaevudest ammutatud vesi, isegi kui tegemist on sama põhjaveekogumi põhjaveekihist pärit veega vastavalt [veepoliitika raamdirektiivis] sätestatud mõistetele „põhjaveekiht” ja „põhjaveekogum”;
  - b) ühest ja samast puurkaevust pärit vesi, mitte aga erinevatest puurkaevudest ammutatud vesi, isegi kui tegemist on sama põhjaveekogumi põhjaveekihist pärit veega vastavalt [veepoliitika raamdirektiivis] sätestatud mõistetele „põhjaveekiht” ja „põhjaveekogum”, mille puhul tuleb määratlemisel arvesse võtta ka selliseid asjaolusid nagu puurkaevudevaheline kaugus, puurkaevude sügavus, ühest puurkaevust ammutatud vee spetsiifiline kvaliteet (näiteks selle keemiline ja mikrobioloogiline koostis), puurkaevudevaheline hüdrauliline ühendus, põhjaveekihi avatus või suletus;
  - c) sama põhjaveekogumi põhjaveekihist pärit vesi vastavalt [veepoliitika raamdirektiivis] sätestatud mõistetele „põhjaveekiht” ja „põhjaveekogum”, olenemata asjaolust, et vesi jõuab maapinnale mitme puurkaevu kaudu;
  - d) sama põhjaveekogumi põhjaveekihist pärit vesi vastavalt [veepoliitika raamdirektiivis] sätestatud mõistetele „põhjaveekiht” ja „põhjaveekogum”, olenemata asjaolust, et vesi jõuab maapinnale mitme puurkaevu kaudu, mille puhul tuleb määratlemisel arvesse võtta ka selliseid asjaolusid nagu puurkaevudevaheline kaugus, puurkaevude sügavus, ühest puurkaevust ammutatud vee spetsiifiline kvaliteet (näiteks selle keemiline ja mikrobioloogiline koostis), puurkaevudevaheline hüdrauliline ühendus, põhjaveekihi avatus või suletus?
2. Kas juhul, kui ühelegi esimeses küsimuses välja pakutud vastusele ei ole võimalik jaatavalt vastata, tuleb mõiste „ühest ja samast allikast pärit looduslik mineraalvesi” tõlgendamisel võtta arvesse selliseid asjaolusid nagu puurkaevudevaheline kaugus, puurkaevude sügavus, ühest puurkaevust ammutatud vee spetsiifiline kvaliteet (näiteks selle keemiline ja mikrobioloogiline koostis), puurkaevudevaheline hüdrauliline ühendus, põhjaveekihi avatus või suletus?”

6 — HSR-i märkustest nähtub, et HSR ammutab puurkaevust „RgS-2/88” looduslikku mineraalvett 274 meetri sügavuselt. Äriühing Droga Kolinska d.d. (edaspidi „Droga Kolinska”) ammutab mineraalvett puurkaevust „Donat Mg V-3/66-70” 606 meetri sügavuselt. Puurkaevudevaheline kaugus on üle viie kilomeetri.

7 — Vt ELT 2013, C 95, lk 38.

8 — Kohtutoimikust ilmneb, et ministereium tunnustas 3. juuli 2001. aasta otsusega puurkaevudest „RgS-2/88” ja „V-3/66-70” ammutatud vett loodusliku mineraalveena müüginimetuse „Donat Mg” all, kuigi selle otsuse adressaadiks olnud äriühing Droga Kolinska ei omanud luba kasutada puurkaevust „RgS-2/88” võetud vett, kuna see luba kuulub 14. veebruari 2008. aasta otsuse alusel HRS-ile. Seega ei või Droga Kolinska seda vett müüginimetuse „Donat Mg” all turustada.

16. Eelotsusetaotlus registreeriti Euroopa Kohtus 25. aprillil 2014. Kirjalikud seisukohad esitasid HSR, Sloveenia valitsus, Tšehhi valitsus, Kreeka valitsus ja Euroopa Komisjon. HSR, Kreeka valitsus, Sloveenia valitsus ja komisjon osalesid 4. märtsil 2015 peetud kohtuistungil.

IV. Analüüs

A. Eelotsuse küsimuste käsitletus

17. Eelotsusetaotluse esitanud kohus küsib Euroopa Kohtult, kuidas tõlgendada direktiivi 2009/54 artikli 8 lõikes 2 sätestatud keeldu, mille kohaselt ei ole lubatud „ühest ja samast allikast pärit looduslikku mineraalvett” mitme müüginimetuse all turustada. Ehkki eelotsusetaotluse esitanud kohus on oma küsimused esitanud erinevaid tõlgendamise võimalusi varieerides, tuleb rõhutada, et kõikides küsimustes keskendutakse ühele ja samale mõistele. Vaatamata eelotsuse küsimuste ülesehitusele, teen – samamoodi nagu kõik käesolevas asjas kirjalikke seisukohti esitanud pooled – ettepaneku käsitleda neid küsimusi koos.

B. Loodusliku mineraalvee regulatsioon liidu õiguses

18. Kohtutoimikust ilmneb, et eelotsusetaotluse esitanud kohtupõhiline probleem seisneb selles, et direktiivis 2009/54 ei ole antud mõiste „allikas” määratlust ja seega võib seda mõistet mitmel moel tõlgendada. Kui põhieesmärk on tarbijat mitte eksitada, siis tuleks mõiste „üks ja sama allikas” taandada mõistele „üks ja sama puurkaev”. Seega kuuluks selle mõiste alla üksnes samast kaevust ammutatud vesi, millel on ühesugune keemiline ja mikrobioloogiline koostis. Kui aga kasutada laiemat tõlgendust, tuleks asuda seisukohale, et mõiste „üks ja sama allikas” hõlmab vett, mida ammutatakse mitmest veevõtukohest, millel on ühine põhjaveekiht vastavalt veepoliitika raamdirektiivile⁹.

19. Siinkohal on otstarbekas kõigepealt piiritleda tõlgendamise ulatus.

20. Tuleb meenutada, et pudelivee turustamise valdkonna ühtlustamiseks siseturul on läbitud eriti pikk ja keeruline protsess. Liikmesriikide vahel valitsenud peamiste lahkkelide keskmeks olid erimeelsused loodusliku mineraalvee mõiste enda suhtes¹⁰. Seega, kuigi küsimus õigusaktide ühtlustamisest toiduainete ja jookide valdkonnas tõstatati juba 50-ndate aastate lõpus, jõuti mineraalvee kasutamise ja turustamise ühtlustamiseks mõeldud direktiivi vastuvõtmiseni alles 1980. aastal¹¹. Rahvusvahelisel tasandil tulid samasugused erimeelsused esile *codex alimentarius*'e vastuvõtmise ümber toimunud arutelude käigus¹².

9 — Veepoliitika raamdirektiivi artikli 2 punkti 11 kohaselt on põhjaveekiht üks või mitu maa-alust kivimikihti või muud geoloogilist kihti, mis on piisavalt poorsed ja läbilaskvad, et põhjavesi saaks seal märkimisväärses ulatuses voolata või sealt saaks olulises koguses põhjavett võtta”. Veepoliitika raamdirektiivi artikli 2 punkti 12 kohaselt on mõiste „põhjaveekogum” tähendus „piiritletav põhjaveekogum põhjaveekihi või -kihtides”.

10 — Tegemist oli niisiis „ladina” mudeliga, kus klassifikatsiooni puudutav riigi sekkumine tugineb teaduslikule ekspertiisile ja kus kaupade turuleviimiseks nõutakse eelnevat luba. Saksa mudeli järgi tegutsevad ettevõtjad valdkondlike kokkulepete kaudu, tuginedes üksnes toote keemilisele koostisele (mineraliseerumise määr). Ühendkuningriigi mudeli järgi peab aga peaaesjalikult tarbija tegema väga erinevate turule viidud toodete vahel parima valiku. Vt selle kohta Marty, N., „La construction d'un marché européen des eaux embouteillées: enjeux, acteurs et déroulement des négociations de la directive 80/777 sur les eaux minérales (années 1950-années 1980)”, *Revue d'histoire de l'intégration européenne*, kd19, 2013, nr 2, lk 227–242.

11 — Detailse ajaloolise ülevaate kohta vt Marty, N., *op cit*.

12 — Doussin, J.-P., *Les eaux minérales dans le Codex alimentarius – Un choc des cultures*, Annales des Mines, mai 1998, lk 30. *Codex Alimentarius*'e komisjon, mille asutasid 1963. aastal ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioon (FAO) ja Maaailma Terviseorganisatsioon (WHO), kehtestab rahvusvahelised toidustandardid, suunised ja tegevusjuhised, mille eesmärk on kaitsta tarbijate tervist ja tagada õiglased tavad toidukaubanduses. Vt veebiaadress <http://www.codexalimentarius.org/codex-home/en/>.

21. Direktiiv 80/777 käsitles inimtarbimiseks mõeldud toodete kasutamist ja turustamist, pidades eriliselt silmas kaitset toote saastumise ohu vastu, kuivõrd see ohustanuks rahvatervist. Teiselt poolt tagati sellega tarbija õigused, kindlustades allikal villimise ja sobivate sulgemisvahendite abil, et säilivad vedeliku omadused, mille alusel seda võib tunnustada loodusliku mineraalveena¹³. Direktiivi 80/777 koha üle võtnud direktiivis 2009/54 antakse ka üldjoontes samad suunised.

22. EÜ artikli 95 (ELTL artikkel 114) alusel vastu võetud direktiiv 2009/54 on kehtestatud toiduainete siseturu loomiseks ja toimimiseks suunatud õigusaktide ühtlustamise raames¹⁴. Ühe olulise elemendi kõnealuse direktiivi tõlgendamiseks võib leida põhjenduses 5, milles on öeldud, et igasuguste looduslikku mineraalvett käsitlevate eeskirjade esmane eesmärk peaks olema kaitsta tarbijate tervist, takistada tarbijate eksitamist ja tagada aus kaubavahetus. Nimelt, nagu Kreeka Vabariik rõhutab, lisati see põhjendus direktiivi 2009/54 *ratio legis*'ele seoses direktiivi 80/777 uuesti sõnastamisega.

23. On tõsi, et joogivee ja eelkõige villitud veega seotud küsimusi iseloomustab valdkondadevaheline regulatsioon. Asjaomaseid küsimusi reguleerib palju akte, nende hulgas direktiiv olmevee kvaliteedi kohta¹⁵, direktiiv, milles kehtestatakse loodusliku mineraalvee komponendid, mis võivad kujutada ohtu rahvatervisele,¹⁶ ning direktiiv, milles võetakse kasutusele ravitoimega vee mõiste¹⁷. Konkreetselt märgistamise nõuetega seoses täiendab direktiiv 2009/54 toiduainete märgistamist käsitlevaid üldnorme¹⁸ ja teeb nendest erandeid.

24. Võttes arvesse reguleeritud eesmärkide ja küsimuste vahelist ebakõla, tundub mulle siiski, et mõiste „allikas” legaaldefiniitsiooni puudumine direktiivis 2009/54 ei too sellegipoolest kaasa veepoliitika raamdirektiivis sätestatud mõistete ristviitamist. Sellise valiku tegemine võib see kujutada endast isegi õigusnormi rikkumist.

25. Nagu Euroopa Kohus on varem rõhutanud, on veepoliitika raamdirektiiv EÜ artikli 175 lõike 1 (nüüd ELTL artikkel 192) alusel vastu võetud raamdirektiiv. Selles sätestatakse vee kaitsmiseks ühised põhimõtted ning üldine tegevusraamistik ja see tagab Euroopa Liidus üldiste vee kaitse ja säästva kasutuse põhimõtete ja struktuuride kooskõlastamise ja integreerimise ning kaugemas perspektiivis ka edasiarendamise¹⁹. Veepoliitika raamdirektiivi eesmärk ei ole siiski liikmesriikide veevaldkonda reguleerivate õigusaktide täielik ühtlustamine²⁰. Selle direktiivi põhjendusest 19 tuleneb, et direktiivi eesmärk on säilitada ja parandada vesikeskkonda liidus. Niisugune keskkonnaalane eesmärk seondub peamiselt asjaomase vee kvaliteediga²¹.

13 — Direktiiv 80/777 võeti vastu konkreetselt selleks, et kõrvaldada tõkked asjaomaste jookide turustamiseks ja hõlbustada ühisturu toimimist. Vt kohtujurist Colomeri ettepanek kohtuasjas komisjon vs. Saksamaa (C-463/01, EU:C:2004:290, punkt 56).

14 — Olgu märgitud, et vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. detsembri 2006. aasta määruse (EÜ) nr 1924/2006 toidu kohta esitatavate toitumis- ja tervisealaste väidete kohta (ELT L 404, lk 9, parandus ELT 2007, L 12, lk 3), artiklile 1 kohaldatakse seda määrust, ilma et see piiraks direktiivi 80/777 sätete kohaldamist. Nende õigusaktidevaheline seos on üks õiguslikest küsimustest, mis on esitatud Euroopa Kohtu menetluses olevas kohtuasjas C-157/14: Neptune Distribution.

15 — Nõukogu 15. juuli 1980. aasta direktiiv 80/778/EMÜ olmevee kvaliteedi kohta (EÜT L 229, lk 11), mis tunnistati kehtetuks ja asendati nõukogu 3. novembri 1998. aasta direktiiviga 98/83/EÜ olmevee kvaliteedi kohta (EÜT L 330, lk 32; ELT eriväljaanne 15/04, lk 90), mida on muudetud.

16 — Komisjoni 16. mai 2003. aasta direktiiv 2003/40/EÜ, milles kehtestatakse loodusliku mineraalvee komponentide loetelu, kontsentratsioonipiirid ja märgistamise nõuded ning osooniga rikastatud õhu kasutustingimused loodusliku mineraalvee ja allikavee töötlemisel (ELT L 126, lk 34; ELT eriväljaanne 13/31, lk 193).

17 — Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. novembri 2001. aasta direktiiv 2001/83/EÜ inimtervishoiu kasutatavaid ravimeid käsitlevate ühenduse eeskirjade kohta (EÜT L 311, lk 67; ELT eriväljaanne 13/27, lk 69).

18 — Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. märtsi 2000. aasta direktiiv 2000/13/EÜ toiduainete märgistust, esitlust ja reklaami käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (EÜT L 109, lk 29; ELT eriväljaanne 15/05, lk 75). Vt direktiivi 2009/54 põhjendus 8.

19 — Veepoliitika raamdirektiivi eesmärgi keerukuse kohta vt minu ettepanek kohtuasjas Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland (C-461/13, EU:C:2014:2324).

20 — Kohtuotsus komisjon vs. Luksemburg (C-32/05, EU:C:2006:749, punkt 41).

21 — Kohtuotsus komisjon vs. Saksamaa (C-525/12, EU:C:2014:2202, punkt 51).

26. Ei saa küll välistada, et mitmest direktiivist pärit mõistetes määratletakse tegelikult ühte ja sama loodusnähtust, sest näiteks põhjaveekiht või maa-alune veekiht või -lade kirjeldavad mõlemad maa-alust veekogumit. Kuna nimetatud mõistete vaheline suhe on ebaselge, ei ole asjakohane viidata direktiivi 2009/54 tõlgendamisel otse veepoliitika raamdirektiivi tehnilistele mõistele.

27. Lõpetuseks märgin, et põhikohtuasjas tõstatatud küsimused siseriiklike ametiasutuste praktika kohta loodusliku mineraalvee võtmiseks lubade andmisel ei oma taotletud tõlgenduse puhul tähtsust, kuna need ei saa mõjutada direktiivi 2009/54 artikli 8 lõikes 2 sätestatud mõiste „ühest ja samast allikast pärit looduslik mineraalvesi” tõlgendamist.

28. Direktiivi 2009/54 artikli 8 lõiget 2 tuleb tõlgendada neist kaalutlustest lähtudes.

C. Mõiste „ühest ja samast allikast pärit looduslik mineraalvesi” direktiivi 2009/54 artikli 8 tähenduses

1. Asjaomasel tõlgendamisel kasutatav lähenemisviis

29. Direktiivi 2009/54 artikli 8 lõike 2 kohaselt on ühest ja samast allikast pärit loodusliku mineraalvee turustamine rohkem kui ühe müüginimetuse all keelatud. On huvitav märkida, et direktiivi 2009/54 artiklis 8 ei ole tehtud muudatusi võrreldes direktiivi 80/777 ettepanekuga, mille komisjon esitas 1970. aastal²². Seega on tegemist nii muutumatuna püsinud kui ka lakoonilise sättega.

30. Vastavalt Euroopa Kohtu praktikale tuleb liidu õigusnormi kohaldamisala kindlaksmääramiseks võtta aga arvesse nii selle sõnastust, konteksti kui ka eesmärke, kusjuures olulisi asjaolusid kõnealuse sätte tõlgendamiseks võib ilmned ka sätte tekkeloost²³.

31. Sellega seoses märgin, et käesolevas asjas põhjustab mõiste „üks ja sama allikas” konkreetselt ebakõla ühelt poolt mineraalvee objektiivsete omaduste ja teiselt poolt mineraalvee maapinnale juhtimise hüdrogeoloogiliste tunnuste vahel. Eeskätt küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtult, millist tähtsust omavad muu hulgas puurkaevudevaheline kaugus, vee spetsiifiline kvaliteet, puurkaevude hüdrauliline ühendus ja puurkaevude sügavus. Euroopa Kohtule esitatud toimik sisaldab mitut seisukohta, kus neid aspekte vastandatakse. Näiteks HSR rõhutab erinevust mõistete „allikas” ja „põhjaveekiht” vahel.

32. Minu arvates muudab selline tehniline vastandamine taotletud tõlgenduse tarbetult ebamääraseks. Ma kavatsen direktiivi 2009/54 artikli 8 sisu selgitamiseks lähtuda direktiivi 2009/54 võtmetähtsusega mõistest, s.o mõiste „looduslik mineraalvesi”, võttes arvesse direktiivi põhieesmärki, mis on seotud tarbijakaitsega. Sellisest lähtekohast on võimalik nentida, et hüdrogeoloogiliste elementide tähtsust võib pidada mõiste „üks ja sama allikas” tõlgendamisel teisejärguliseks.

22 — EÜT 1970, C 69, lk 14.

23 — Vt muu hulgas kohtuotsus Inuit Tapiriit Kanatami jt vs. parlament ja nõukogu (C-583/11 P, EU:C:2013:625, punkt 50 ja seal viidatud kohtupraktika).

2. Loodusliku mineraalvee mõiste tarbijakaitse eesmärgist lähtudes

33. Liidu seadusandja pidas väljendi „looduslik mineraalvesi” direktiivi 2009/54 I lisa I jao punkti 1 tähenduses silmas „mikrobioloogiliselt tervislikku vett²⁴], mis on *pärit* põhjaveekihist ja mis *väljub* allikast, millest võetakse vett ühe või mitme loodusliku või puurkaevu kaudu”. Kõnealuses määratluses viidatakse seega üheaegselt kahele tasandile: esiteks loodusliku mineraalvee päritolu ja teiseks vee väljumine. Lisaks on looduslik mineraalvesi eespool osutatud punkti 1 kohaselt tavalisest joogiveest selgelt eristatav oma koostise ja loodusliku puhtuse järgi.

34. Mõiste „allikas” tõlgendamiseks ei ole see määratlus siiski üheselt mõistetav, eriti kui võrrelda omavahel teisi keeleversioone²⁵, eelkõige neid keeleversioone, kus vee päritolu ja vee väljumise mõisted kattuvad, nagu sloveeni keeles²⁶.

35. Kui liidu õigusnormi erinevates keeleversioonides on lahknevusi, tuleb asjaomast normi tõlgendada vastavalt selle õigusakti üldisele ülesehitusele ja eesmärkidele, mille osa see norm on²⁷.

36. Nagu ma juba eespool märkisin, omistab seadusandja siinkohal erilist tähtsust tarbijakaitsele. See eesmärk peegeldub direktiivi 2009/54 mitmes aspektis. Esiteks, seoses sekkumisega, mille eesmärk on loodusliku mineraalvee vaba liikumine, on direktiivis ette nähtud, et tuleb sätestada ühised eeskirjad, mis käsitlevad täidetavaid mikrobioloogilisi nõudeid vee loodusliku mineraalveena määratlemiseks ning süsteemi liikmesriigi vastutava ametiasutuse poolt direktiivi nõuetele vastava vee tunnustamiseks. Teiseks, seoses sekkumisega, mille eesmärk on kaitsta tarbijate tervist, sätestab direktiiv 2009/54 mineraalvee analüütilist koostist käsitleva märkusega seotud nõuded kooskõlas märgistamise üldiste nõuetega²⁸. Selles kontekstis on direktiivis ette nähtud ka kiireloomulised meetmed rahvatervisele tulenevatele ohtudele reageerimiseks. Kolmandaks seoses sekkumisega, mille eesmärk on tagada aus kaubavahetus ja takistada tarbijate eksitamist²⁹, nõutakse direktiivis 2009/54 mineraalvee ühest ja samast kohast pärinemise kindlakstegemist, mida väljendab artikli 8 lõikest 2 tulenev keeld.

37. Märgin, et direktiivi 2009/54 artiklis 8 tervikuna keskendutakse müüginimetusega seotud küsimustele, mis puudutab vee geograafilise päritolu näitamist. Nii on direktiivi artikli 8 lõikes 1 muu hulgas täpsustatud, et paikkonna nimi võib esineda müüginimetuses, tingimusel et see viitab mineraalveele, mille allikat kasutatakse selles nimetuses näidatud kohas. Samamoodi on kõnealuse artikli lõikes 2 keelatud ühest ja samast allikast pärit vee turustamine rohkem kui ühe müüginimetuse all. Kolmandaks rõhutakse direktiivi 2009/54 artikli 8 lõikes 3 loodusliku mineraalvee kasutuskoha või allika nõuetekohase näitamisele mineraalvee märgistamisel ja reklaamis.

38. Seega vastupidi kaubamärgi valdkonna regulatsioonile, kus ühe toote puhul on mitme kaubamärgi kasutamine täiesti lubatav, on direktiivi 2009/54 artikli 8 eesmärk see, et oleks võimalik ühemõtteliselt tuvastada allikas ja geograafiline päritolu, nagu need tulenevad loodusliku mineraalvee müüginimetusest.

24 — Direktiivi 2009/54 artikli 5 tähenduses, milles viidatakse koosmõjus direktiivi I lisa III jaoga loodusliku mineraalvee mikroorganismide koguhulgale.

25 — Inglise keeles: „*originating* in an underground water table or deposit and *emerging* from a spring tapped at one or more natural or bore exits”; itaalia keeles: „un’acqua microbiologicamente pura, la quale abbia *per origine* una falda o un giacimento sotterranei e *provenga* da una sorgente con una o più emergenze naturali o perforate”; ja soome keeles: „vettä, jonka *alkuperä* on maanalainen vesikerrostuma tai -varasto ja joka *tulee esille* lähteestä, josta sitä otetaan yhden tai useamman luontaisen tai poratun ulostulopaikan kautta”.

26 — Saksa keeles: „das seinen Ursprung in einem unterirdischen Quellvorkommen hat und aus einer oder mehreren natürlichen oder künstlich erschlossenen Quellen gewonnen wird”; poola keeles: „pochodzącą ze złoża podziemnego lub poziomu wodonośnego i wydobywaną z tych źródeł jednym lub kilkoma ujęciami naturalnymi lub wierconymi”; ja sloveeni keeles: „ki ima svoj izvor v podzemnem vodnem viru in izteka ali se črpa na izviro iz enega ali več naravnih iztokov ali vrtin”.

27 — Vt muu hulgas kohtuotsus Eleftheri tileorasi ja Giannikos (C-52/10, EU:C:2011:374, punktid 23 ja 24).

28 — Vt direktiivi 2009/54 põhjendus 8 ja selles tehtud viide direktiivile 2000/13.

29 — Selline tarbijate kaitsele ja ausale kaubavahetusele suunatud lähenemine tuleneb ka direktiivi 2009/54 põhjendusest 9 koostoimes artikli 7 lõikega 2, mis puudutab tarbijatele mineraalvee koostise kohta antava teabe tagamist.

39. Niisiis on lõppkokkuvõttes oluline, et vee analüütiline koostis vastaks direktiivi 2009/54 nõuetele ja oleks teada tarbijale, kellel peab olema müüginimetuse ja/või märgistuse kaudu võimalik tuvastada vee geograafilist päritolu puudutavad andmed.

40. Nimelt, nagu kõnealusel direktiivist tuleneb, on looduslik mineraalvesi allikast voolav või sealt ammutatud vesi, mille koostis, temperatuur ja muud olulised omadused peavad jääma stabiilseks loomuliku kõikumise piires. Nagu Tšehhi valitsus märgib, jääksid direktiivi 2009/54 põhjenduse 5 eesmärgid saavutamata, kui samade omadustega mineraalvett – isegi kui see on ammutatud mitmest puurkaevust – turustataks erinevate müüginimetuste all.

41. Järelikult, tõlgendades mõistet „looduslik mineraalvesi” koosmõjus direktiivi 2009/54 põhjendusega 5, võib teha järelduse, et seadusandja eesmärk on saavutatud, kui mõiste „üks ja sama allikas” direktiivi 2009/54 artikli 8 lõike 2 tähenduses viitab üksnes loodusliku mineraalvee väljumise kohale, ehk *väljumisele* direktiivi 2009/54 I lisa punkti 1 tähenduses.

3. Hüdrogeoloogiliste elementide tähtsus mõiste „üks ja sama allikas” tõlgendamisel

42. Direktiivi 2009/54 artikli 8 lõike 2 kohaldamisala paremaks selgitamiseks on otstarbekas analüüsida teatavaid tehnilisi aspekte. Sellega seoses tuleks viidata Prantsuse toiduohutuse ameti (AFSSA)³⁰ aruandele, millele komisjon kirjalikes seisukohtades tugineb. Mis puudutab hüdrogeoloogilist konteksti, siis ilmneb sellest aruandest, et kogu looduslik mineraalvesi pärineb filtreerunud meteoorsest veest³¹, mis pärast pikka maapõuest imbumist uuesti pinnale kerkib³². Põhjavesi liigub allapoole gravitatsiooni jõul kuni takistuseni, mis ei võimalda veel vertikaalselt edasi voolata³³, ning koguneb aluspinnase pooridesse või lõhedesse (põhjaveekiht)³⁴, millest ta voolab külgsuunas. Kui hüdrauline koormus põhjaveekihi küllastunud osas ületab koormuse potentsiaalses veevõtukohas, voolab põhjavesi välja looduslikust väljavoolukohast, st väljub *allikast*. Aruandes võrreldakse vee geoloogilise struktuuri kindlaksmääramiseks omavahel ka mõisteid „veelade”³⁵ ja „põhjaveeladestu”³⁶.

43. Mulle tundub, et mõiste „üks ja sama allikas” tõlgendamisel, nagu eespool välja pakutud, on määrava tähtsusega esiteks järeldus, et „loodusliku mineraalvee veevõtukohta määravad hüdrogeoloogilised tingimused on mitmetahulised ja tihti väga keerukad”³⁷, ning teiseks kinnitus looduslike väljavoolukohtade ehk loodusliku mineraalvee allikate paljususe kohta võrreldes maa-aluste lateraalselt akumulatsioonide veekihtidega.

30 — AFSSA on Prantsuse ametiasutus, mis loodi 1999. aastal pärast hullu lehma tõve kriisi ja mille põhieesmärk on hinnata mis tahes toiduainetest, sealhulgas veest tulenevaid ohte tervisele ja toidule. Alates 2010. aasta juulist kujundati AFSSA ümber toidu-, keskkonna- ja tööohutuse ametiks (ANSES). Vt „Lignes directrices pour l'évaluation des eaux minérales naturelles au regard de la sécurité sanitaire (AFSSA)” (suunised loodusliku mineraalvee hindamiseks seoses toiduohutusega), mai 2008, kättesaadav veebiaadressil <https://www.anses.fr/sites/default/files/documents/EAUX-Ra-EauxMinerales.pdf>.

31 — Mõiste „meteoorne vesi” on hüdrogeoloogiline termin, millega määratletakse vett, mis on pikka aega maapõues (geoloogiline aspekt) ja mis pärineb vihasademetest. Meteoorne vesi koosneb peamiselt põhjaveest, kuivõrd teised veeallikad ei mängi hüdrogeoloogilises tsüklis olulist rolli. Detailsema ülevaate saamiseks vt veebiaadress <http://www.aquaportal.com/definition-12538-eau-meteorique.htmlxzz3QIVmcJAt>.

32 — Meteoorne vesi filtreerub sügavusse teatud poorsete kivimite (liiv või liivakivi) „väikese” läbilaskvuse ja nende tahkete kivimite „suure” läbilaskvuse abil, mis ei ole küll läbilaskvad, kuid lõhenevad ja murenevad. Vt AFSSA aruanne, *op. cit.*

33 — Peetakse silmas veekindlat kihti, lõhede või pragude suletust.

34 — Selle mõiste teaduslik tähendus.

35 — Veelade staatiline käsitlus sõnaraamatus antud määratluse järgi: tahkete või vedelate mineraalainete looduslik akumulatsioon. AFSSA aruandes ei soovitata seda mõistet kasutada seoses põhjaveega, vaid asendada see põhjaveeladestu mõistega. Vt AFSSA aruanne, *op. cit.*, lk 66.

36 — Põhjaveeladestu selle mõiste teaduslik mõttes tähendab AFSSA aruande kohaselt nii konkreetset geoloogilist struktuuri, eelkõige maa-aluse veeringluse tähenduses, kui ka dünaamilist protsessi, mis hõlmab veevoolu koos selle režiimi, tingimuste, piiride ning alg- ja lõppingimustega.

37 — AFSSA aruanne, *op. cit.*, lk 15, punkt 1.

44. Lisaks näib mulle nii nagu kohtujurist Elmerile, kes võttis kohtuasjas Badische Erfrischungs-Getränke³⁸ seisukoha mineraalvee määratluse osas, et mõiste „allikas” puudumine osutab seadusandja tahtele. Nimelt, kui seadusandja oleks soovinud esmajärjekorras seada mõiste „allikas” sõltuvusse sellistest hüdrogeoloogilistest tunnustest nagu kihtide, ladede või puurkaevude struktuur, oleks olnud loogiline anda sellele mõistele konkreetne sisu. Niisiis kinnitab mõiste „allikas” kasutamine direktiivis 2009/54, et see mõiste viitab pigem loodusliku mineraalvee veevõtukohtade – looduslik veevõtukoht või puurkaev – erinevatele vormidele³⁹. Geoloogiline struktuur on seevastu oluline loodusliku mineraalvee enda ja tema omaduste tuvastamiseks.

45. Sel põhjusel, sõltumata selle pinnase hüdrogeoloogilisest konfiguratsioonist, kust vett ammutatakse, on „ühe ja sama allika” kindlaksmääramise seisukohalt kõigele vaatamata oluliseks teguriks loodusliku mineraalvee identiteet.

46. Nimelt määratletakse looduslik mineraalvesi selle keemilise koostise ja kindlaks tehtud unikaalse päritolu kaudu (mille alusel eristatakse seda töötlemise tulemusena joogikõlblikuks muudetud veest, millel on täpselt sama keemiline koostis)⁴⁰. Seega on tarbija jaoks oluline, et sama müüginimetus viitab samale looduslikule mineraalveele. Sellest seisukohast ei ole iseenesest määravat tähtsust maa-aluse veelade või -kihi või põhjaveekihi hüdrogeoloogilist struktuuri käsitleval kriteeriumil, kuna vee koostist mõjutab selle geoloogiline infiltratsioon maapinnasesse. Järelikult viitab mõiste „allikas” direktiivi 2009/54 tähenduses ühele või mitmele looduslikule veevõtukohtale või siis puurkaevule, millest voolab identne vesi direktiivi 2009/54 I lisa tähenduses.

47. Tuletan meelde, et looduslikku mineraalvett direktiivi 2009/54 tähenduses tuleb nii, nagu seda veevõtukohtast ammutatakse, kasutada ilma töötlemata, välja arvatud ebastabiilsete või ebasoovitavate elementide eraldamine⁴¹. Lisaks on direktiivi 2009/54 I lisa I jao punktis 3 täpsustatud, et „[l]oodusliku mineraalvee koostis, temperatuur ja muud olulised omadused peavad jääma stabiilseks loomuliku kõikumise piires; eelkõige ei tohi neid mõjutada võimalik voolukiiruse vaheldumine”. Sellele seisukohale lisab kaalu ka väide, et tarbijakaitse eesmärgi tagamiseks on oluline mitte vee geoloogilise väljumise koha struktuur, vaid vee koostis.

48. Peale selle tahaksin rõhutada, et asjaolu, et vesi on pärit samast põhjaveekihist, on vajalik tingimus, kuid mitte piisav, et pidada seda vett üheks ja samaks looduslikuks mineraalveeks. Seega keemiliselt identne vesi, millel on üksteisest sõltumatud hüdraulilised ja geoloogilised päritolu allikad, ei ole üks ja sama looduslik mineraalvesi.

49. Kõigest eeltoodust lähtudes leian, et „ühest ja samast allikast pärit looduslik mineraalvesi” direktiivi 2009/54 artikli 8 lõike 2 mõttes tähendab samast põhjaveekihist pärit vett, mida võetakse ühe või mitme loodusliku veevõtukohta või puurkaevu kaudu, kui sellel veel on identsed omadused, mis jäävad kõikides looduslikes veevõtukohtades või puurkaevudes stabiilseks loomuliku kõikumise piires. Seevastu mineraalvett, mida võetakse mitmest looduslikust veevõtukohtast või puurkaevust ja millel on sama põhjaveekiht, kuid mille analüütilised omadused ei ole direktiivi 2009/54 I lisa sätestatud kriteeriume arvestades identsed, ei saa pidada ühest ja samast allikast pärit mineraalveeks.

38 — C-17/96, EU:C:1997:244, punktid 16 ja 17.

39 — Vt direktiivi 2009/54 artikli 8 lõige 3, kus kasutatakse mõisteid „allikas” ja „kasutuskoht” alternatiivselt. Allika kasutamise kohta vt sama direktiivi artikkel 3; allika kaitse kohta vt sama direktiivi artikkel 5; vt samuti direktiivi 2009/54 II lisa punkti 2 alapunkt d.

40 — Villitud vee kolme liigi – töötlemise tulemusena joogikõlblikuks muudetud vesi, looduslik mineraalvesi ja allikavesi – kohta vt analüüs veebiaadressil: <https://www.anses.fr/fr/content/eaux-conditionn%C3%A9es>.

41 — Vt direktiivi 2009/54 artikkel 4.

V. Ettepanek

50. Esitatud põhjendustest lähtudes teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Vrhovno sodišče esitatud küsimustele järgmiselt:

Mõiste „ühest ja samast allikast pärit looduslik mineraalvesi” Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2009. aasta direktiivi 2009/54/EÜ loodusliku mineraalvee kasutamise ja turustamise kohta artikli 8 lõike 2 mõttes tähendab samast põhjaveekihi pärit vett, mida võetakse ühe või mitme loodusliku veevõtukohta või puurkaevu kaudu, kui sellel veel on identsed omadused, mis jäävad kõikides looduslikes veevõtukohtades või puurkaevudes stabiilseks loomuliku kõikumise piires.